

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LIETA MOČUĻSKIS pret LATVIJU

(Iesniegums Nr.71064/12)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2020.gada 17.decembris

Šis spriedums ir galīgs, bet tajā var tikt izdarītas redakcionālas izmaiņas.

Lietā “Močuļskis pret Latviju”,

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa) sanākusi kā komiteja šādā sastāvā:

Jovan Ilievski, priekšsēdētājs,

Mārtiņš Mits,

Ivana Jelić, tiesneši,

un *Martina Keller*, nodaļas sekretāra vietniece,

Nemot vērā:

iesniegumu (Nr.71064/12), kuru saskaņā ar Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (“Konvencija”) 34.pantu 2012.gada 2.novembrī Tiesā pret Latvijas Republiku iesniedza Latvijas valstspiederīgais Juris Močuļskis (“iesniedzējs”);

lēmumu nosūtīt Latvijas valdībai (“Valdība”) paziņojumu par sūdzību attiecībā uz 8.pantu un atzīt par nepieņemamu izskatīšanai pēc būtības pārējo iesnieguma daļu;

pušu apsvērumus;

lēmumu noraidīt Valdības iebildumu pret to, ka iesniegumu izskatīs komiteja,

pēc apspriešanās slēgtā sēdē 2020.gada 19.novembrī,

pasludina šādu spriedumu, kas pieņemts šajā datumā:

IEVADS

1. Lietā tiek apskatīti jautājumi saistībā ar Konvencijas 8.pantu par to, cik samērīgi bija pret iesniedzēju veiktie pasākumi, proti, viņa planšetdatora, kurā bija konfidenciāla informācija, izņemšana, pamatojoties uz tiesneša izdoto kratīšanas lēmumu kriminālprocesā.

FAKTI

2. Iesniedzējs dzimis 1966.gadā. Viņš dzīvo Rīgā, kur viņš arī praktizē kā advokāts. Viņš ir Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas loceklis.

3. Valdību pārstāvēja tās Pārstāve K. Līce.

4. Lietas faktiskos apstākļus, kā tos iesniegušas puses, var apkopot šādi.

I. FAKTI, KAS NOVEDUŠI PIE IESNIEDZĒJA PLANŠETDATORA IZŅEMŠANAS

5. 2011.gada 15.novembrī Valsts policijas Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde (“Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde”) ierosināja kriminālprocesu saistībā ar cilvēku tirdzniecību.

6. 2012.gada 30.janvārī iesniedzēja kliente L.M. šī procesa ietvaros tika aizturēta; viņas mājoklī tika veikta kratīšana un tika izņemts viņas portatīvais dators. Viņu ievietoja īslaicīgās aizturēšanas vietā. 2012.gada 1.februārī viņu

atzina par aizdomās turēto šajā kriminālprocesā. Nākamajā dienā viņu atbrīvoja pret drošības naudu.

7. 2012.gada 31.janvārī, no aptuveni plkst.1:00 līdz 2:00, iesniedzējs īslaicīgās aizturēšanas vietā tikās ar L.M..

8. 2012.gada 31.janvārī, aptuveni plkst.4:15, e-pasta konts, kuru izmantoja L.M., tika nobloķēts, un viss tā saturs tika dzēsts.

II. IESNIEDZĒJA PLANŠETDATORA IZŅEMŠANA UN PĀRBAUDE

9. 2012.gada 12.martā Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas tiesnesis, lai atrastu un izņemtu datoru, kas, iespējams, saturēja informāciju par e-pasta kontu, kas varētu kalpot par pierādījumu kriminālprocesā saistībā ar cilvēku tirdzniecību, izsniedza kratīšanas lēmumu attiecībā uz iesniedzēja mājokli (skat.5.-8.rindkopu iepriekš). Bija norādes uz to, ka e-pasta kontu nobloķēja un tā saturu dzēsa, izmantojot iesniedzēja dzīvesvietas adresē reģistrēto IP adresi. Tiesnesis atsaucās uz Kriminālprocesa likuma 122.panta otro daļu un nosprieda, ka advokāta datora izņemšana nepārkāpj advokāta procesuālo imunitāti (skat.27.rindkopu zemāk), ja tas tika izmantots sevišķi smaga nozieguma slēpšanai.

10. 2012.gada 13.martā iesniedzēja dzīvesvietā ieradās vairāki policijas darbinieki no Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldes un IT eksperts. Iepazīstoties ar kratīšanas lēmumu, iesniedzējs brīvprātīgi nodeva savu planšetdatoru. Policija izņēma arī citu portatīvo datoru, kas piederēja iesniedzēja pilngadīgai meitai. Šo datoru atgrieza, tiklīdz tika konstatēts, ka tajā nav saistītu materiālu. Iesniedzēja meitas datora izņemšana nav šī iesnieguma priekšmets.

11. Iesniedzējs parakstīja kratīšanas protokolu, neizdarot nekādas piezīmes vai komentārus attiecīgajā ailē. Pēc tam viņam tika izsniegta kratīšanas protokola kopija.

12. Atbilstoši iesniedzēja teiktajam viņa planšetdators saturēja konfidenciālas ziņas un citu informāciju par civilprocesiem, procesiem Satversmes tiesā, procesiem Eiropas Cilvēktiesību tiesā un par kriminālprocesiem pret viņa klientiem, tostarp L.M. Valdība apgalvo, ka iesniedzējs nebija informējis policijas darbiniekus, ka viņa planšetdators satur šādu informāciju.

13. 2012.gada 13.martā un 17.aprīlī datoram bija noteikta informācijas tehnoloģijas ekspertīze, un šīs ekspertīzes rezultāti vēlāk tika darīti zināmi.

III. KRIMINĀLPROCESS PRET IESNIEDZĒJU

14. 2012.gada 5.aprīlī Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde uzsāka kriminālprocesu pret iesniedzēju par sevišķi smaga nozieguma slēpšanu.

15. 2012.gada 24.maijā iesniedzēju atzina par aizdomās turēto šajā procesā.

16. 2012.gada 14.jūnijā prokurors cēla apsūdzību pret iesniedzēju.

17. 2012.gada 30.novembrī lietu nosūtīja iztiesāšanai pirmās instances tiesā. Laikā, kad lietas puses apmainījās ar apsvērumiem, lieta pret iesniedzēju kopā ar lietu pret L.M. tika skatīta šajā tiesā.

IV. PĀRSKATS PAR IESNIEDZĒJA SŪDZĪBĀM

A. Par kratīšanas lēmumu attiecībā uz iesniedzēja dzīvesvietu

18. 2012.gada 20.martā iesniedzējs par kratīšanas lēmumu vērsās ar sūdzību pie Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas priekšsēdētājas.

19. 2012.gada 2.aprīlī priekšsēdētāja apstiprināja kratīšanas lēmuma tiesiskumu un noraidīja iesniedzēja sūdzību. Viņa secināja, ka kratīšanas lēmums tika izdots atbilstoši likumam un ka nav pamata uzskatīt, ka advokāta procesuālā imunitāte ir tikusi pārkāpta.

B. Par policijas darbinieku rīcību

20. Iesniedzējs iesniedza vairākas sūdzības par policijas darbinieku rīcību kratīšanas laikā un par viņa planšetdatora izņemšanu.

21. Proti, 2012.gada 13.aprīlī iesniedzējs iesniedza sūdzību uzraugošajam prokuroram. Viņš lūdza atgriezt viņa planšetdatoru, jo tas saturēja visas viņa konfidencialās piezīmes un citu informāciju par civilprocesiem, procesiem Satversmes tiesā, procesiem Eiropas tiesā un kriminālprocesiem pret dažiem klientiem, tostarp L.M. Daži no šiem procesiem attiecās uz jautājumiem, ko izmeklēja Organizētās noziedzības apkarošanas pārvalde. Tas nozīmēja, ka policijas darbiniekiem bija piekļuve viņa konfidencialajām piezīmēm par viņa klientu aizstāvības pozīcijām un informācijai par aizstāvības liecinieku identitāti un konfidencialām sarunām ar viņa klientiem. Iesniedzējs pieprasīja sniegt viņam informāciju par ikvienu, kam bija piekļuve šīm piezīmēm.

22. 2012.gada 22.maijā prokurors noraidīja iesniedzēja sūdzību. Viņš uzskatīja, ka planšetdatora izņemšana bija tiesiska un pamatota. Tas tika atzīts par pierādījumu un bija jāglabā līdz spēkā stājas tiesas spriedums, vai iztek termiņš, līdz kuram var pārsūdzēt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja vien netiek konstatēts pamats tā atdošanai (skat.28-29.rindkopu zemāk). Atbildot uz iesniedzēja argumentu, ka planšetdators satur konfidencialu informāciju, prokurors atzīmēja, ka kompetentajai izmeklēšanas iestādei bija pienākums aizsargāt šo informāciju. Prokurors nesaskatīja iemeslu bažām, ka informācija varēja kļūt pieejama personām, kurām nav pilnvarojuma. Viņš norādīja, ka izņemtais dators tika glabāts atbilstoši likumam, bet sīkāku informāciju par šo nesniedza. Prokurors secināja, ka kratīšanas iesniedzēja

dzīvesvietā bija tiesiska un policijas darbinieku rīcība bija tiesiska un pamatota.

23. 2012.gada 2.jūlijā amatā augstāka prokurore noraidīja iesniedzēja sūdzību. Viņa neuzskatīja, ka bija nepieciešams sniegt papildu skaidrojumu par kratīšanas tiesiskumu.

24. 2012.gada 30.jūlijā vēl viens amatā augstāks prokurors ar galīgo lēmumu noraidīja vēl vienu iesniedzēja sūdzību. Viņš apstiprināja, ka kratīšanas lēmums bija izdots atbilstoši likumam. Prokuroru nepārlicināja iesniedzēja arguments, ka viņš bija brīvprātīgi nodevis savu planšetdatoru, lai IT eksperts veiktu visas nepieciešamās pārbaudes uz vietas. Nekas neliecināja, ka IT eksperts būtu saņēmis šādas instrukcijas no kompetentās izmeklēšanas iestādes. Policijas darbinieki izņēma priekšmetus tiesiski. Kratīšanas protokols tika sastādīts atbilstoši likumam.

PIEMĒROJAMIE TIESĪBU AKTI

I. SATVERSME

25. Satversmes 96.pants garantē “privātās dzīves, mājokļa un korespondences neaizskaramību”.

II. KRIMINĀLPROCESA LIKUMS

26. Kriminālprocesa likuma 179.-185.pantā ir noteikti vispārīgie noteikumi, kas regulē kratīšanas veikšanu telpās. Attiecināmās normatīvā regulējuma daļas ir apkopotas lietā *Vinks un Ribicka pret Latviju* (Nr.28926/10, 62.-65.rindkopa, 2020.gada 30.janvāris).

27. Advokāta procesuālās imunitātes princips ir noteikts Kriminālprocesa likuma 122.pantā, kas ir izteikts šādi:

“(1) Nav atļauts:

[..]

2) kontrolēt, veikt apskati vai izņemt dokumentus, kurus advokāts sastādījis, vai korespondenci, kuru viņš saņēmis vai nosūtījis, sniedzot juridisko palīdzību, kā arī izdarīt kratīšanu, lai atrastu un izņemtu šādu korespondenci un dokumentus;

3) kontrolēt advokāta juridiskās palīdzības sniegšanai izmantojamās informācijas sistēmas un sakaru līdzekļus, noņemt informāciju no tiem un iejaukties to darbībā.

(2) Par juridiskās palīdzības sniegšanu nav atzīstama [...] advokāta nelikumīga darbība klienta interesēs, sniedzot juridisko palīdzību jebkādā formā [..].”

28. Uz lietisku pierādījumu un dokumentu glabāšanu attiecināmi Kriminālprocesa likuma 239.panta pirmajā daļā paredzētie noteikumi, kas ir izteikti šādi:

“Lietiskos pierādījumus un dokumentus glabā, līdz tiesas spriedums stājas spēkā vai beidzas termiņš, līdz kuram var pārsūdzēt lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, ja vien nav konstatēts kāds no šā likuma 235.panta otrajā daļā minētajiem apstākļiem.”

29. Kriminālprocesa likuma 235.panta otrajā daļā noteikts:

“Lietas un dokumentus, kuri iegūti izmeklēšanas darbību gaitā, [...] atdod to īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, [...] ja pastāv viens no šādiem apstākļiem:

1) [...] konstatēts, ka attiecīgajām lietām un dokumentiem nav pierādījumu nozīmes kriminālprocesā;

2) ar attiecīgajām lietām un dokumentiem veiktas nepieciešamās izmeklēšanas darbības un to atdošana [...] nekaitē turpmākajam kriminālprocesam.”

JURIDISKAIS ASPEKTS

III. KONVENCIJAS 8.PANTA IESPĒJAMS PĀRKĀPUMS

30. Iesniedzējs sūdzējās par viņa planšetdatora izņemšanu, kurā bija konfidenciālā informācija, un apgalvoja, ka šāda rīcība bija nesamērīga. Viņš atsaucās uz Konvencijas 8.pantu, kas ir izteikts šādi:

“1. Ikvienam ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un korespondences neaizskaramību.

2. Publiskās institūcijas nedrīkst traucēt nevienam baudīt šīs tiesības, izņemot gadījumus, kas ir paredzēti likumā un ir nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā, lai aizsargātu valsts vai sabiedrisko drošību vai valsts ekonomiskās labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības.”

A. Pieņemamība

31. Tiesa uzskata, ka šī sūdzība nav nedz acīmredzami nepamatota, nedz nepieņemama citu Konvencijas 35.pantā uzskaitīto iemeslu dēļ. Tāpēc tā ir jāatzīst par pieņemamu izskatīšanai pēc būtības.

B. Lietas būtība

1. Pušu apsvērumi

(a) Iesniedzējs

32. Iesniedzējs apgalvoja, ka esot notikusi iejaukšanās viņa tiesībās, kas aizsargātas ar Konvencijas 8.panta 1.punktu. Viņš īpaši atsaucās uz tiesībām uz korespondences neaizskaramību. Iesniedzēja planšetdatora izņemšana, kurā bija konfidenciālā informācija par viņa klientiem un viņu lietām (skat.12.rindkopu iepriekš), esot veikta, pārkāpjot profesionālā noslēpuma un advokātu neatkarības principu. Atsaucoties uz lietu *Foxley pret Apvienoto Karalisti* (Nr.33274/96, 2000.gada 20.jūnijs), iesniedzējs uzsvēra, ka

2. Tiesas vērtējums

(a) Vai ir notikusi iejaukšanās

38. Kratišana advokāta birojā var mudināt Tiesu izskatīt šo jautājumu no iejaukšanās “privātajā dzīvē”, “mājoklī” un “korespondencē” skatupunkta (skat. *Niemietz pret Vāciju*, 1992.gada 16.decembris, 29.-33.rindkopa, A sērija, Nr.251-B; *Sallinen un citi pret Somiju*, Nr.50882/99, 70.-72.rindkopa, 2005.gada 27.septembris; un *Wieser un Bicos Beteiligungen GmbH pret Austriju*, Nr.74336/01, 43.-45.rindkopa, ECT, 2007-IV).

39. Konkrētāk, Tiesa ir atzinusi, ka no advokāta biroja izņemto elektronisko datu kopiju glabāšana, ko veic valsts iestāde, pati par sevi ir iejaukšanās attiecībās starp advokātu un klientu, kas ir aizsargātas ar profesionālo privilēģiju, un advokāta tiesībās uz “korespondences” neaizskaramību 8.panta izpratnē (skat. *Kirdök un citi pret Turciju*, Nr.14704/12, 36.-37.rindkopa, 2019.gada 3.decembris).

40. Tiesa uzskata, ka iepriekš minētie principi ir piemērojami arī šajā lietā. Kratišanas lēmums skaidri ļāva izņemt datoru, kurā, iespējams, bija informācija par e-pasta kontu; turklāt bija norādes, ka piekļuve šim e-pasta kontam tika veikta, izmantojot iesniedzēja dzīvesvietā reģistrēto interneta pieslēgumu. Policija apzinājās, ka iesniedzējs ir advokāts – tas skaidri izrietēja no kratišanas lēmuma un no lietas materiāliem, uz kuru pamata tika izsniegts kratišanas lēmums. Apstāklis, ka iesniedzēja planšetdatoru izņēma viņa dzīvesvietā, nevis viņa birojā, nav izšķirošs, jo iesniedzējs izmantoja šo ierīci, lai sniegtu advokāta pakalpojumus. Ierīcē atradās konfidenciāli materiāli par viņa klientiem un dažādām nepabeigtām tiesvedībām (skat.12., 21. un 32.rindkopu iepriekš).

41. Turklāt nav strīda par to, ka policija bija izņēmusi iesniedzēja planšetdatoru un ka tas bija jāuzglabā kā pierādījums līdz tiesas galīgajam nolēmumam kriminālprocesā (skat.22.rindkopu iepriekš). Tiesa nevar pieņemt Valdības argumentu, ka iejaukšanās nenotika, jo policija nebija piekļuvusi nekādiem konfidenciāliem materiāliem. Jau tas vien, ka šādi materiāli tika glabāti, norāda uz iejaukšanos (skat. *Kirdök un citi*, citēts iepriekš, 36.rindkopa, attiecībā uz elektronisko datu glabāšanu). Šo materiālu turpmākā izmantošana neietekmē šo secinājumu (skat. *Kopp pret Šveici*, 1998.gada 25.marts, 53.rindkopa, *Pārskati par spriedumiem un lēmumiem* 1998-II, un *Amann pret Šveici* [Lielā palāta], Nr.27798/95, 69.rindkopa, ECT, 2000-II)

42. Ņemot vērā to, ka iesniedzēja planšetdatorā atradās konfidenciāli materiāli par viņa klientiem un tekošajām tiesvedībām un ka policijai bija piekļuve pārlūkprogrammas vēsturei, Tiesa uzskata, ka iesniedzēja planšetdatora izņemšana ir uzskatāma par iejaukšanos viņa tiesībās uz “privātās dzīves” un “korespondences” neaizskaramību (skat. *Kopp*, citēts iepriekš, 51.-53.rindkopa, attiecībā uz sarunu noklausīšanos; *Robathin pret Austriju*, Nr.30457/06, 39.rindkopa, 2012.gada 3.jūlijs, attiecībā uz

elektronisko datu pārbaudi un izņemšanu; un *Wolland pret Norvēģiju*, Nr.39731/12, 52.rindkopa, 2018.gada 17.maijs, attiecībā uz liela dokumentu skaita, tostarp iesniedzēja datora un cietā diska spoguļkopiju, pārbaudi un izņemšanu).

(b) Vai iejaukšanās bija pamatota

43. Tālāk Tiesai ir jānoskaidro, vai iejaukšanās bija pamatota saskaņā ar 8.panta 2.punktu, proti, vai tā bija “noteikta ar likumu”, vai tās pamatā bija viens vai vairāki šajā punktā uzskaitītie leģitīmie mērķi un vai tā bija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, lai sasniegtu šos mērķus.

(i) Noteikts ar likumu

44. Tiesa atzīmē, ka kratīšanai bija likumā noteikts pamats, proti, Kriminālprocesa likuma 180.pants. Tā noraida iesniedzēja argumentu, ka kratīšana tika veikta, pārkāpjot nacionālos tiesību aktus. Tiesa norāda, ka tiesnesis un vēlāk Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas priekšsēdētāja uzskatīja, ka kratīšana atbilstoši nacionālajai procedūrai bija tiesiska. Tiesa nesaskata iemeslus citādam secinājumam. Līdz ar to iejaukšanās ir notikusi saskaņā ar likumu.

(ii) Leģitīmais mērķis

45. Tiesa piekrīt, ka iesniedzēja planšetdatora izņemšanai bija leģitīms mērķis, proti, noziedzīgu nodarījumu novēršana un citu personu tiesību un brīvību aizsardzība, kas abi ir leģitīmi mērķi.

(iii) Nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā

(α) Vispārējie principi

46. Tiesa atsaucas uz vispārējiem principiem, kas nesen apkopoti lietā *Vinks un Ribicka*, citēts iepriekš, (101.-104.rindkopa).

47. Turklāt Tiesa jau iepriekš ir atzinusi, ka ir svarīgi nodrošināt skaidras procesuālās aizsardzības garantijas advokāta un klienta korespondences konfidencialitātes un profesionālās darbības noslēpumu aizsardzībai. Tiesa ir atzīmējusi, ka advokātu kolēģijas priekšsēdētāja loma ir uzskatāma par garantiju, kad jānodrošina profesionālās darbības noslēpuma aizsardzība. Lietā *André un Another pret Franciju* (Nr.18603/03, 42. un 43.rindkopa, 2008.gada 24.jūlijs) tā norādīja, ka Konvencija neliedz paredzēt nacionālajos tiesību aktos iespēju veikt kratīšanu advokāta birojā, ja tiek nodrošināti pienācīgi procesuālās aizsardzības mehānismi un stingrs regulējums; vispārīgāk, tā uzsvēra, ka, nodrošinot stingru uzraudzību, ir iespējams paredzēt konkrētus pienākumus advokātiem viņu attiecībās ar klientiem, ja, piemēram, pastāv ticami pierādījumi par advokāta iesaisti noziedzīgā nodarījumā vai cīņas pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu kontekstā.

Minētajā lietā Tiesa ņēma vērā faktu, ka kratīšana tika veikta advokātu kolēģijas priekšsēdētāja klātbūtnē, ko Tiesa uzskatīja par “īpašu procesuālo garantiju”. Līdzīgi lietā *Roemen un Schmit pret Luksemburgu* (Nr.51772/99, 69.rindkopa, ECT, 2003-IV) tā secināja, ka kratīšana advokāta profesionālās darbības telpās tika veikta, nodrošinot “īpašus procesuālās aizsardzības mehānismus”, tostarp advokātu kolēģijas priekšsēdētāja klātbūtni. Visbeidzot lietā *Xavier Da Silveira pret Franciju* (Nr.43757/05, 37. un 43.rindkopa, 2010.gada 21.janvāris) tā konstatēja 8.panta pārkāpumu daļēji tāpēc, ka šādi aizsardzības mehānismi netika nodrošināti brīdī, kad tika veikta kratīšana advokāta profesionālās darbības telpās (skat. *Michaud pret Franciju*, Nr.12323/11, 130.rindkopa, ECT, 2012).

48. Salīdzināmajās lietās Tiesa analizēja, vai nacionālajos tiesību aktos un praksē tiek nodrošināti pienācīgi un efektīvi aizsardzības mehānismi pret jebkādu patvaļu. Elementi, kurus jāņem vērā, ir šādi: vai kratīšana tiek veikta, balstoties uz tiesneša lēmumu un pamatotām aizdomām, vai lēmuma tvērums ir saprātīgi ierobežots un, ja kratīšana notiek advokāta profesionālās darbības telpās, vai kratīšana tiek veikta, piemēram, neatkarīga novērotāja klātbūtnē, lai nodrošinātu, ka netiktu izņemti materiāli, uz kuriem attiecas profesionālās darbības noslēpums (skat. *Robathin*, citēts iepriekš, 44.rindkopa ar tajā minētajām atsaucēm).

(β) Šo principu piemērošana šajā lietā

49. Šajā lietā izņemšanas, par ko ir sūdzība, pamatā bija kratīšanas lēmums, ko izsniedza izmeklēšanas tiesnesis kriminālprocesa pret iesniedzēja klientu, kuru turēja aizdomās par cilvēku tirdzniecību, ietvaros. Iesniedzēju turēja aizdomās par sevišķi smaga nozieguma slēpšanu. Lēmumā bija ietverta informācija par apgalvotajām darbībām un laiku, kad tās veiktas. Līdz ar to Tiesa ir pārliecinājusies, ka kratīšanas lēmuma pamatā bija pamatotas aizdomas.

50. Pievēršoties kratīšanas lēmuma tvērumam, Tiesa norāda, ka tas bija pietiekami skaidrs. Bija norādes uz to, ka iesniedzēja dzīvesvietas adresē reģistrētais tīmekļa pieslēgums tika izmantots, lai piekļūtu minētajam e-pasta kontam. Kratīšanas lēmumu izsniedza nolūkā atrast un izņemt datoru, kas varēja tikt izmantots piekļuvei šim kontam. Nebija citu iespēju iegūt pierādījumus saistībā ar šo kontu, jo tas bija dzēsts. Tādējādi Tiesa piekrīt Valdības argumentam, ka kratīšanas lēmuma tvērums bija saprātīgi ierobežots. Kratīšana tika veikta noteiktajās robežās, jo tika izņemti tikai kratīšanas lēmumā norādītie priekšmeti, proti, iesniedzēja planšetdators un viņa meitas portatīvais dators. Tiklīdz bija skaidrs, ka iesniedzēja meitai piederošajā datorā nebija nekādu saistītu datu, tas tika atgriezts. Tiesa uzskata, ka kratīšanas lēmuma izpilde tika veikta saprātīgās robežās.

51. Tomēr valstij ir jānodrošina arī pienācīgi un efektīvi aizsardzības mehānismi pret patvaļu. Kā norādīts iepriekš, viens no elementiem, ko Tiesa ņem vērā šajā sakarā, ir tas, vai kratīšana bija veikta neatkarīga novērotāja

klātbūtnē, lai nodrošinātu, ka netiktu izņemti materiāli, uz kuriem attiecas profesionālās darbības noslēpums (skat. 48.rindkopu iepriekš). Tiesa vienlaikus piebilst, ka var tikt paredzētas arī citas procesuālās garantijas (skat., piemēram, *Wieser un Bicos Beteiligungen GmbH*, 60.rindkopa, un *Robathin*, 48.rindkopa, abas citētas iepriekš; un *Sérvulo & Associados - Sociedade de Advogados, RL un citi pret Portugāli*, Nr.27013/10, 105.rindkopa, 2015.gada 3.septembris).

52. Tiesa konstatē, ka izskatāmajā lietā šādi aizsardzības mehānismi netika nodrošināti turpmāk uzskaitīto iemeslu dēļ. Veicot iesniedzēja planšetdatora izņemšanu, netika nodrošināti pienācīgi un efektīvi aizsardzības mehānismi, lai novērstu iejaukšanos profesionālās darbības noslēpumā, piemēram, aizliegums izņemt dokumentus, uz kuriem attiecas profesionālā privilēģija, vai neatkarīga novērotāja uzraudzība kratīšanas laikā (salīdzināt un pretnostatīt *Tamosius pret Apvienoto Karalisti* (lēmums), Nr.62002/00, ECT, 2002-VIII, kur kratīšanu uzraudzīja neatkarīgs advokāts, kurš no izmeklētājiem varēja noteikt, kādiem dokumentiem ir privilēģēts statuss; *André un Another*, 43.rindkopa, un *Roemen un Schmit*, 69.rindkopa, abas citētas iepriekš, kur kratīšana tika veikta advokātu kolēģijas priekšsēdētāja klātbūtnē). Apsvērumam, ka iesniedzējs par privilēģētās informācijas izņemšanu neizteica nekādas piezīmes, nav nozīmes šajā lietā, jo policija apzinājās, ka viņš ir advokāts (skat. 40.rindkopu augstāk), savukārt pienākums nodrošināt stingru regulējumu šādas kratīšanas veikšanai gulstas uz valsti (skat. *André un Another*, citēts iepriekš, 42.rindkopa).

53. Turklāt, pat ja iesniedzējs būtu iebildis pret konkrētu materiālu izmantošanu, atsaucoties uz profesionālās darbības noslēpumu, nebija paredzēta iespēja izmeklēšanas tiesnesim lemt, vai izmeklētāji varētu izmantot šo materiālu (salīdzināt un pretnostatīt *Wieser un Bicos Beteiligungen GmbH*, 60.rindkopa, un *Robathin*, 48.rindkopa, abas citētas iepriekš; un *Sérvulo & Associados - Sociedade de Advogados, RL un citi*, citēta iepriekš, 110.rindkopa).

54. Neatkarīgi no tā, ka Valdība uzstāj uz pretējo, nav informācijas, lai secinātu, ka tika piekļūts tikai tādai iesniedzēja planšetdatorā ietvertajai informācijai, kurai bija nozīme lietā. Nekas neliecina par to, ka kratīšanas laikā vai arī pēc tās attiecībā uz iesniedzēja planšetdatorā esošajiem elektroniskajiem datiem tika piemērota kāda šķirošanas procedūra (salīdzināt un pretnostatīt *Wieser un Bicos Beteiligungen GmbH*, citēts iepriekš, 62.-63.rindkopa, par likumā paredzētajiem aizsardzības mehānismiem, un *Wolland*, citēta iepriekš, 38. un 63.rindkopa, 2018.gada 17.maijs, par praksē piemērojamiem aizsardzības mehānismiem).

55. Tiesa noraida Valdības argumentu, ka iesniedzējs neizvirzīja nekādus iebildumus pret viņa planšetdatora izņemšanu un ka viņš neprasīja izdarīt tā satura kopiju. Atšķirībā no spriedumiem abās iepriekš minētajās lietās *Wieser un Bicos Beteiligungen GmbH* un *Wolland*, kur nacionālie tiesību akti paredzēja iespēju aizzīmogot jebkādas diskus ar nokopētiem datiem un nodot

tos izmeklēšanas tiesnesim, izskatāmajā lietā iesniedzējam nebija pieejams šāds aizsardzības mehānisms (skat. iepriekš 53.rindkopu). Ņemot vērā, ka tai nav papildu informācijas par šo aspektu, Tiesa uzskata par maz ticamu, ka policija neizņemtu iesniedzēja planšetdatoru, ja viņš būtu izteicis iebildumus pret tā izņemšanu, tos ierakstot kratīšanas protokolā.

56. Tiesa nevar piekrist Valdībai, ka iesniedzējs nebija izvirzījis jautājumu par privilēģēto informāciju nacionālajās iestādēs. Viņš prasīja, lai viņa planšetdators tiktu atdots tieši tāpēc, ka tajā bija privilēģētā informācija. Uzraugošais prokurors noraidīja šo lūgumu un atzīmēja, ka dators ir jāglabā kā pierādījums līdz galīgā tiesas nolēmuma pieņemšanai (skat.21.-22.rindkopu iepriekš). No lietas materiāliem izriet, ka iesniedzēja planšetdators viņam joprojām nav atgriezts, jo kriminālprocess vēl nav pabeigts (skat.17.rindkopu iepriekš).

57. Tiesa var pieņemt, ka principā datoru glabāšanai ir leģitīms mērķis – nodrošināt lietisko pierādījumu izmeklēšanas laikā (skat. *Prezhdarovi pret Bulgāriju*, Nr.8429/05, 49.rindkopa, 2014.gada 30.septembris). Tomēr tas, ka netika veikta nekāda analīze nolūkā noteikt, cik svarīgi un nepieciešami bija paturēt visus iesniedzēja planšetdatorā esošos datus visu kriminālprocesa laiku, kā arī tas, ka netika izskatītas iesniedzēja bažas par šajā datorā esošo privilēģēto informāciju, padarīja prokurora izvērtējumu pārāk formālu un liedza iesniedzējam efektīvus aizsardzības mehānismus pret patvaļu.

58. Apkopojot iepriekš minēto, Tiesa uzskata, ka kratīšana bez pienācīgiem un efektīviem aizsardzības mehānismiem, kas nodrošinātu privilēģētās informācijas aizsardzību, iesniedzēja planšetdatora izņemšana un šī datora paturēšana līdz galīgā nolēmuma pieņemšanai nebija “nepieciešama demokrātiskā sabiedrībā”, lai sasniegtu leģitīmo mērķi.

59. Tādējādi ir pieļauts Konvencijas 8.panta pārkāpums.

IV. KONVENCIJAS 41.PANTA PIEMĒROŠANA

60. Konvencijas 41.pantā ir noteikts:

“Ja Tiesa konstatē, ka ir noticis Konvencijas vai tās Protokolu pārkāpums, un ja attiecīgās Augstās Līgumslēdzējas Puses iekšējās tiesību normas paredz tikai daļēju šī pārkāpuma seku novēršanu, Tiesa, ja nepieciešams, cietušajai pusei piešķir taisnīgu atlīdzību”.

A. Kaitējuma atlīdzība

61. Iesniedzējs lūdza piešķirt kompensāciju 5000 eiro (EUR) apmērā par nemateriālo kaitējumu.

62. Valdība apstrīdēja šo lūgumu kā nepamatotu un pārmērīgu. Ņemot vērā Tiesas judikatūru (Valdība atsaucās uz iepriekš minētajām lietām *Prezhdarovi*, 61.rindkopa, un *Robathin*, 57.rindkopa), tā apgalvoja, ka kompensācijai nevajadzētu pārsniegt 2 000 EUR.

63. Tiesa atzīst, ka iesniedzējam ir nodarīts nemateriālais kaitējums. Balstoties uz taisnīguma principu, Tiesa piešķir iesniedzējam kompensāciju 3 000 EUR apmērā par nemateriālo kaitējumu.

B. Izmaksas un izdevumi

64. Iesniedzējs neiesniedza prasību par izmaksu un izdevumu atlīdzināšanu, kas radušies nacionālajās tiesās un Tiesā. Tādējādi Tiesa viņam nepiešķirs nekādu kompensāciju.

C. Nokavējuma procenti

65. Tiesa uzskata, ka nokavējuma procentu likme jānosaka, pamatojoties uz Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi, tai pieskaitot trīs procentpunktus.

ŠO IEMESLU DĒĻ TIESA VIENBALSĪGI

1. *Atzīst* iesniegumu par pieņemamu izskatīšanai;
2. *Nolemj*, ka ir pārkāpts Konvencijas 8.pants;
3. *Nolemj*,
 - (a) ka valstij-atbildētājai trīs mēnešu laikā jāsamaksā iesniedzējam 3 000 EUR (trīs tūkstoši eiro), pieskaitot jebkurus ieturamos nodokļus, par nemateriālo kaitējumu;
 - (b) ka sākot no augstāk minētā trīs mēnešu termiņa iestāšanās līdz samaksas veikšanai, par šo naudas summu ir jāmaksā procenti pēc likmes, kas ir vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi nokavējuma periodā, pieskaitot tai trīs procentpunktus.
4. *Noraida* iesniedzēja lūgumu par taisnīgu atlīdzību atlikušajā daļā.

Sagatavots angļu valodā un saskaņā ar Tiesas reglamenta 77.punkta 2. un 3.apakšpunktu rakstveidā paziņots 2020.gada 17.decembrī.

Martina Keller
sekretāra vietniece

Jovan Ilievski
priekšsēdētājs